

Předmět výzkumu: Rasismus

Základní výzkumná otázka: Jakým způsobem má vzdělání vliv na rasovou nesnášenlivost jedince?

Odvozené výzkumné otázky:

- Má vzdělání jedince vliv na míru jeho rasové nesnášenlivosti?
- Jaká je míra nesnášenlivosti u absolventů různých typů vzdělání?
(technických, přírodovědných a humanitních oborů)?

Cíl výzkumu: Přestože je Česká republika homogenní společností, můžeme zde identifikovat jisté množství rasistických postojů (například vůči rómskému etniku). Zároveň si všímáme i té skutečnosti, že se rasistické postoje a stereotypy liší u absolventů různých typů škol. Tak se například setkáváme s větší mírou rasismu mezi absolventy technických oborů než mezi absolventy filozofických či sociálních věd. Z tohoto důvodu si klademe otázku, zda výše a typ absolvovaného vzdělání nějakým způsobem ovlivňuje míru rasismu. Výzkum se snaží tuto otázku zodpovědět a přinést nové poznatky týkající se této problematiky.

Kontext výzkumu:

Hypotetická společnost bez rasismu a xenofobie je jen těžko představitelná. Přesto existují faktory, které mohou míru rasismu do značné míry ovlivňovat. Všimli jsme si, že se u různých sociálních skupin projevuje i různá míra rasismu, přičemž je pro tyto skupiny charakteristická i jiná míra a typ vzdělání. Zajímá nás tedy, existuje-li mezi mírou či typem vzdělání a rasovými předsudky jedince nějaká souvislost, a

pokud ano, je-li zároveň možné, nějakým konkrétním vzdělávacím programem tyto postoje regulovat.

Strategie výzkumu a použitá technika sběru dat:

Výzkum závislosti rasismu na míře a typu absolvovaného vzdělání bude probíhat způsobem dotazování a vyhodnocování získaných dat. tuto větu do bakalářky nepište, to je jasné, že data budete sbírat a vyhodnocovat ☺ Respondentům bude rozdán dotazník skládající se ze dvou částí, přičemž první z nich bude zaměřena na zjištění míry rasismu u respondenta, druhá pak na zjištění typu absolvovaného vzdělání.

Bude použita statická skupina reprezentativní pro naši populaci. Tuto populaci můžeme rozdělit podle vzdělání do třech podskupin, z nichž v první budou lidé bez vzdělání, základního vzdělání a vyučení bez maturity, ve druhé lidé, jenž mají středoškolské vzdělání ukončené maturitou, a konečně ve třetí vysokoškolsky vzdělaní lidé. Z každé z těchto podskupin získáme náhodným výběrem reprezentativní vzorek 100 osob, naše skupina bude tedy čítat celkem 300 osob.

v tom je problém vzorek 300 lidí není pro Česko reprezentativní, to je při zachování všech náležitostí výběru asi vzorek 1500 respondentů. No ale řekněme, že můžete udělat simulovaný survey, jehož závěry nemůžete generalizovat na celou populaci, ale třeba by se tam nějaká pěkná korelace našla ☺!

Operacionalizace:

-rasismus- Rasismus je teorie nebo myšlenka, že existuje příčinné spojení mezi vrozenými fyzickými vlastnostmi a určitými rysy osobnosti, intelektu či kultury. S tím je spojována představa, že některé rasy jsou svou podstatou nadřazené jiným.

Ukazateli rasových stereotypů ve společnosti jsou:

Ukazatele otevřeného rasismu:

Slovní napadání příslušníků menšin jak mnoho jste přesvědčeni že Vám respondenti na sebe sami řeknou, že někoho napadli?

Fyzické napadání příslušníků menšin

Vyznávání teorií o nerovnosti ras

Příslušnost ke skupině či hnutí hlásící se k myšlence o nerovnosti ras (naci-skinheads, kluks-klan, atd.)

Ukazatele skrytého rasismu:

Nedůvěra k menšinám

Kategorizování (vztažení zkušenosti

s příslušníkem menšiny na celou tuto menšinu)

Omezování styku s příslušníky menšin na minimum

Odmítání případného soužití s příslušníky menšin

na společných prostorech(dům, byt, ulice, atd.)

-vzdělání- pro účely výzkumu budeme jako vzdělání chápat absolvování určitého výukového programu či výukové instituce schválené Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky.

-míra vzdělání- jako míru vzdělání budeme pro účely výzkumu chápat různé stupně absolvované školní docházky, od základních, přes střední, po vysoké školy.(máte to stejně definované jako vzdělání, stačí jedno třeba nejvyšší dosažené vzdělání, ne? ☺)

-typ vzdělání- jako typy vzdělání rozlišujeme pro náš výzkum tři základní skupiny : technické, přírodovědné a humanitní obory, přičemž dělení typu vzdělání je možné provádět až od středních odborných škol.

Vzájemná souvislost mezi mírou vzdělání, jeho typem a rasistickými tendencemi bude zjišťována následujícím způsobem:

Respondenti budou rozděleni do skupin dle výše vzdělání, jež uvedli před tazatelem. Zároveň budou ti respondenti, u nichž to bude možné, rozděleni do kategorií podle typu absolvovaného vzdělání. Následně bude provedeno dotazování zjišťující přítomnost rasových stereotypů, předsudků a rasistických tendencí u respondentů. to je podivný popis, rozdělovat je budete až při statistické analýze dat, tomuto odstavci moc nerozumím☹

Realizace dotazníku proběhne položením otázek, jejichž příklady jsou následně uvedeny:

a) Vzdělání:

- Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání (ZŠ, učiliště bez maturity, učiliště s maturitou, specializovaná SŠ, gymnázium, VoŠ, VŠ)
- Jaký je typ vašeho vzdělání (technická, humanistická, přírodovědná)

b) Rasismus: v podstatě to máte výzkum o Rómech, potom to tedy nazvěte postoje k Rómům anebo musíte rozšířit kategorie, ne které se budete ptát, třeba na Afričany nebo na Čiňany, Vietnamce....., ne?

pokud nesouhlasít, tak argumentujte, budu to muset hodnotit!

pěkný večer☺

- Vadilo by vám, kdyby vaše dítě mělo za spolužáka/kamaráda Róma?
- Dokážete si představit Rómskou rodinu jako své sousedy?
- Dokážete si představit Róma (příslušníka menšiny) jako životního partnera?
- Vybral byste si Róma jako podřízeného?
- Přistupujete k Rómům jako rovný k rovnému? (zde samozřejmě všichni odpoví ano:)

- Do jaké míry znáte kulturu Rómů? (pohádky, hudba, literatura, zvyky...)
- Máte mezi Rómy přátele?

Sebraná data budou poté vyhodnocena a podrobena analýze, jež by měla zjistit možnou souvislost mezi mírou, typem vzdělání a různými formami rasismu.

Praktické využití:

Výsledků výzkumu může být v praxi využito při odhalování rasistických postojů v různých vrstvách společnosti a následné politice zaměřené na snížení, či úplné negaci, rasismu a tím i jeho důsledků.

Literatura:

Monografie:

- Auletta, Ken 1982. *The Underclass*. New York: Random House.
- Bullock, Henry A. 1973. *History of Negro Education in the South*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Franklin, John Hope 1967. *From Slavery to Freedom*. New York: Knopf.
- Sirovátka, Tomáš 2002. *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice*. Brno: Masarykova Univerzita, Georgetown.
- Thurow, Lester C. 1969. *Poverty and discrimination*. Washington: Brookings Institution.
- Wolf, Josef 2000. *Lidské rasy a rasismus v dějinách a současnosti*. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum.

Odborné časopisy:

České:

- Ryšavý, Dan 2003. „Sociální distance vůči Romům. Příklad vysokoškolských studentů.“ *Sociologický časopis* 2003. R. 39, č. 1: 55-77
- Šmausová, Gerlinda 1999. „“Rasa” jako rasistická konstrukce.“ *Sociologický časopis* 1999, R. 35, č. 4: 433-446.

Zahraniční:

- Allen, Walter R., Angie Y. Chung 2000. „“Your Blues Ain't Like My Blues”: Race, Ethnicity, and Social Inequality in America.“ *Contemporary sociology* 2000, R. 29, č. 6: 796-805.
- Smaje, Chris 1997. „Not just a social construct: Theorising race and ethnicity.“ *Sociology* 1997, R. 31, č. 2: 796-805.

Sborníky:

- Šišková, Tatjana 1998. „Analýza postojů studentů pražských středních škol.“ S. 131-146 in *Výchova k toleranci a proti rasismu*, ed. by Svobodová, Alena. Praha: Portál.

Šišková, Tatjana 1998. „Antisemitismus-nejsetrvalejší zášť v dějinách lidstva.“ S. 105-122 in *Výchova k toleranci a proti rasismu*, ed. by Pavlát, Leo. Praha: Portál.

Denní tisk:

Alesina, Alberto 2004. "Rasismus sociálního státu." *Ekonom* 2004, R. 48, č. 20

Čápková, Hana 2004. "Děti v začarovaném kruhu." *Respekt* 2004, R. 25, č. 13